

شمایل یک بازیگر

«همایون ارشادی» سودای فجر

«ملکه»، «طعم گیلاس»، «درخت گلابی»
و «سرو زیر آب»

«هوتن شکبیا» سودای فجر

«طبقه حساس»، «ابلق»
«شبلی که ماه کامل شد»

دیده‌شده در «درخت گلابی»

دیده‌شده در «شبلی که ماه کامل شد»

افشین اخلاقی، کارگردان «هاجرو»:

حقوق زنان برایم مهم است

که می‌خواهد باشد! اهمیتی ندارد کجا باشد.

گفتگو با فیلمسازی که دغدغه حقوق زنان ره‌ایش نکرد؛
«افشین اخلاقی» با «هاجرو» دنیا را از منظر زنان افغانستانی
روایت کرد و در این مصاحبه از چالش‌های تولید این فیلم
کوتاه به ما گفت.

■ از آنجا که فیلمنامه «هاجرو» اقتباسی است، با توجه به
ظرفیت‌های ادبیات ایران اقتباس در کشورمان را چگونه
ارزیابی می‌کنید؟

بخش عظیمی از پاسخ متعلق به نویسنده‌هاست
اما خود من به‌شخصه به اقتباس علاقه‌مندم.
اقتباس چارچوب دارد، در ادبیات ما قصه‌هایی
وجود دارند که به شدت ارزش اقتباس دارند؛
چراکه فردی قادر بوده با فکر کردن داستانی
را خلق کند منتهی مشکلی که وجود دارد
این است که برخی نویسندگان نسبت به
اقتباس هراس دارند و معتقدند سینما قادر
نیست حق مطلب را در رابطه با ادبیات ادا
کند. برخی معتقدند فیلمساز از تصویرسازی
درست یک اثر مکتوب عاجز است و گاهی با
تولید یک اثر اقتباسی آنچه مخاطب تاکنون
در ذهن داشته را از بین می‌برند. از سویی
دیگر این‌الگو گرفتن را نوعی تصویرسازی
و جهت‌دهی ذهنی می‌دانند و معتقدند
که با این‌روش مخاطب به صورت منفعل
بیننده اثر است.

با این همه از نظر من اقتباس همچنان
جذاب است. تصور کنید اثر «دیوانه از قفس»
پرید» با بازی جک نیکلسون اقتباسی بوده و تبدیل به یک فیلم
جذاب و ماندگار شد و هر اثر اقتباسی دیگر که از نظر من در ایران
آن طور که باید اقتباس دیده نمی‌شود؛ مگر اقتباس در فضای فیلم
کوتاه که فیلمساز بدان ذهنیت می‌دهد و گاهی از خلاقیت دور

می‌شود. ولی به نظر من اقتباس بسیار جذاب است چون ماجرا از
منظر یک قصه‌گو روایت می‌شود و خوشبختانه فضای فیلم کوتاه در
این سالها نیز بیشتر به سمت اقتباس رفته است.

■ جایگاه فیلم کوتاه در ایران؟

در واقعیت مهجور است دیده نمی‌شود، نگاه‌ها به فیلم کوتاه
مبتدی است و این موضوع بسیار غم‌انگیز است. به این خاطر که
سینما و آینده سینمای بلند، فیلمسازی کوتاه است. در واقع مثل
این است که شما به کودک‌ان اهمیت ندهید، طبیعتاً هنگامی
که بزرگتر می‌شود به دلیل عدم توجه ما نتیجه مطلوب حاصل
نمی‌شود. فیلم کوتاه هم همین است. هر مقدار که مسئولان
نسبت به فیلم کوتاهی توجه باشند، فیلمسازان کوتاه از جایگاه
آن چنان قوی و قابل تاملی برخوردار نیستند. معتقدم که این
موضوع به شدت دردناک و غم‌انگیز است، در حالی که اگر ما فیلم
کوتاه را تیم امید در نظر بگیریم، این تیم نیاز به بنیاد و ریشه دارد.
اگر برای آن جایگاه قائل شویم در واقع به آینده سینمای کشور
کمک کردیم.

■ چالش‌های ساخت «هاجرو»؟

اولین چالش «هاجرو» طراحی صحنه بود، به این دلیل که من از
دوران کودکی میان افغانستانی‌ها بزرگ شدم، شناخت اتمسفر برایم
اولویت بود. چون در آن زمان نگاهم در سطح شهر بود و حالا زمان آن
بود که به این نگاه عمق بدهم تا زن افغان را به تصویر بکشانم. طبیعتاً
این موضوع نیاز به تحقیق و شناخت داشت. در ابتدا مستندهای
بسیاری دیدم، با افغانستانی‌ها معاشرت‌م را بیشتر کردم تا بازی
درستی از بازیگران گرفته باشم و در نتیجه مخاطب بتواند راحت‌تر
ارتباط بگیرد.

در ادامه بازسازی‌های صحنه به دلیل تفاوت‌های بسیار ایران و

افغانستان کار بسیار دشواری بود. این
امکان وجود داشت که به مانند برخی آثار کاملاً سطحی
از این موضوع گذشت اما من باتمام معضلاتی که حین ساخت
اثر تجربه کردم، به نحوه احسن از ۲۰۰ بازیگر تست گرفتم و طبق
پژوهش‌هایی که صورت گرفت با طراح صحنه به یک بازسازی
عمیق رسیدیم.

■ آینده «هاجرو» را پس از فجر چه‌لم در بین
مخاطبان چگونه ارزیابی می‌کنید؟

از آنجایی که در فیلم کوتاه تهران حضور داشتیم، ارتباط
گرفتن زنان ایرانی و افغانستانی در سالن‌ها و بازخوردهای بسیار
مثبتی داشتیم. در یکی از جلسات نقد و بررسی عنوان کردم که:
«موضوع زن، جایگاه مادر هیچگاه تکراری نمی‌شود. تنها بستگی
به نوع پرداخت دارد. امیدوارم که این بازخوردها در جشنواره‌های
بین‌المللی نیز مستمر باشد.

■ آیا به سمت فضای فیلمسازی بلند هم خواهید
رفت؟

من در حال نگارش فیلمنامه هستم. البته با طراحی از خودم
و کمک یک دوست در نگارش آن. اگر اتفاقات درست پیش برود،
امیدوارم بتوانم نخستین فیلم بلندم را کارگردانی کنم. اما اطمینان
دارم در فاصله ساخت اثر بلندم سالی یک یا دو اثر کوتاه خواهم
داشت چرا که هرگز قصد ندارم این فضا را رها کنم. حتی اگر از نظر
برخی این بازگشت نوعی پسرفت محسوب شود من به این نظرات
بی‌اهمیت خواهم بود به این دلیل که دامنه فیلم کوتاه را بسیار
دوست دارم.

■ نظر شما درباره انتخاب شدن «هاجرو»
در فجر چه‌لم چیست؟

انتخاب شدن فیلم «هاجرو» در جشنواره فجر،
به نظر من به این واسطه است که جایگاه زن و مادر
برای هر انسانی از ارزش برخوردار است. حال
اگر کسی انتشار این ارزش در هر جای جهان را
وظیفه انسانی خود نداند، نمی‌توان او را وابسته
به خانواده و ارزش‌ها دانست. تلقی من در واقع
به این اتفاق درک جایگاه و ارزش زن و مادر از
سوی داوران حاضر در جشنواره است. آنها این
ارزش را بسیار درست فهمیدند.

■ ایده فیلم از کجا آمد؟

از کتاب داستانی «فصل پنجم» نوشته
«خالد نویسا» ست. که توسط «امیر مسعود
سهیلی» اقتباس شد. داستان برگرفته از
درگیری‌های طالبان در ۲۰ سال قبل بود.
مطالعات درباره حقوق زنان در کشورهای
جهان سوم همیشه برایم مهم بوده و این

اتفاقی بود که دوست داشتم درباره آن کار کنم. اتمام فیلمبرداری
با تصرف افغانستان توسط طالبان همزمان شد. اتفاقات کنونی در
افغانستان نشان می‌دهد هر گاه «فراط» در هر نقطه از جهان افزایش
پیدا کند تاثیرات آن در نسل آینده خواهد بود. حالا هر نقطه از جهان